

یادداشت

خروج از انزوای اقتصادی

همین امر عاملی مهم بر پایان نظام برده‌داری در سال ۱۸۶۲ بود. تعریف و ایجاد منافع اقتصادی برای صنعتگران شمالی باعث اتصال و پیوند کارگران جنوبی با کارآفرینان ایالات شمالی شد.

حсал روایت دیگر از «کتاب دکترین شوک» اثر خانم کلایس را بازگو می‌کنیم. پس از کشمکش‌ها و درگیری‌های فراوان بین اسرائیل و فلسطینی‌ها، در نهایت دو طرف با پذیرفتن پیمان صلح اسلو ۱۹۹۳ به مناقشات میان خود پایان دادند. اما این دوران صلح چندان به درازا نکشید. در ابتدا با توجه به نیاز صهیونیست‌ها به نیروی کار فلسطینی، همزیستی مسالمت‌آمیزی میان آنها برقرار شد.

در این ایام، اقتصاد اسرائیل تا حدی مبتنی بر نظام کشاورزی و کشاورزان فلسطینی بود، اما پس از فروپاشی بلوک شرق، تعداد قابل توجهی از روس‌ها به اسرائیل مهاجرت کردند، تعداد دانشمندان آموزش‌دیده در رده‌های عالی در میان صدها هزار مهاجر شوروی که در دهه ۹۰ به اسرائیل آمده بودند بیشتر از دانشمندان دانش‌آموخته برجسته‌ترین دانشکده فنی اسرائیل طی ۸۰ سال از زمان تأسیس این دانشکده بود. اینها تعداد زیادی از دانشمندانی بودند که توان و قدرت شوروی در برهه جنگ سرد متکی به آنها بود. وجود عده‌ای از دانشمندان و نخبگان روس در حوزه فناوری اطلاعات، باعث انتقال توده عظیمی از دانش توسط دانشمندان روس به اسرائیل شد. در این باره، تل آویو و حیفا پایگاه‌های خاورمیانه‌ای «سیلیکون‌ولی» شدند. در اوج حساب «داتکام»، ۱۵ درصد تولید ناخالص داخلی و حدود نصف صادرات اسرائیل از محل فناوری پیشرفته بود. به گزارش مجله بیزنس‌ویک، این وضعیت اقتصاد اسرائیل را «وابسته‌ترین اقتصاد به فناوری پیشرفته در جهان» کرد؛ یعنی دو برابر میزان وابستگی ایالات متحده به این فناوری. سوق‌یافتن اقتصاد اسرائیل به سمت صنایع با تکنولوژی بالا باعث بی‌نیازی و قطع رابطه اقتصادی با فلسطینیان شد. گستره‌شدن پیوند اقتصادی میان فلسطینی‌ها و اشغالگران اسرائیلی باعث بی‌اهمیت‌شدن نیروی کار فلسطینی و در ادامه موجب اعمال زور و خشونت علیه فلسطینی‌ها را فراهم آورد.

نمونه‌های متعدد از موارد مشابه در دهه‌های گذشته می‌توان یافت که کشورها با خلق روابط اقتصادی با سایر اقتصادهای مطرح جهانی، توانسته‌اند جایگاه بااهمیتی را برای خود کسب کنند. چین بعد از دوران مائو و در زمان دنک شیائوپنگ، کره جنوبی در زمان ژنرال پارک، ژاپن در دوران امپراتور میچی، لهستان بعد از فروپاشی بلوک شرق، اخیرا هند در زمان نازندرا مودی و سایر کشورهای موفق مانند سنگاپور، ویتنام و… را می‌توان در این زمینه معرفی کرد.

هر میزان کشورها نواسته باشند با ایجاد روابط اقتصادی و تجاری با سایر کشورها، دیگران را نیازمند توانایی‌های اقتصادی خود کنند، در اصل بستر لازم برای رشد و ارتقای اقتصاد خود را فراهم آورده‌اند. در همین راستا، تنوع‌بخشی به اقتصاد سبب شده برخی کشورها روابط تجاری و اقتصادی گسترده‌تری را در سراسر جهان ایجاد کنند. هر میزان کالاهای تولیدشده در اقتصاد از پیچیدگی بالاتری برخوردار باشد، نقش و اهمیت آن اقتصاد در معادلات جهانی به صورت فزاینده افزایش می‌یابد. اقتصاد ایران سال‌هاست رشد اقتصادی لازم را تجربه نکرده است. شاید تا حدود دو دهه قبل، سوخت‌های فسیلی، مشتقات نفتی و محصولات معدنی و فلزی به واسطه رشد اعجاب‌انگیز چین با اقبال عمومی در سطح جهانی برخوردار بوده‌اند، اما مدت‌هاست دوران پرونوک این‌گونه محصولات پایان یافته است. همچنین اعمال تحریم‌ها بر اقتصاد ایران باعث کاسته‌شدن تعداد شرکای اقتصادی ایران شده است. فقدان تعاملات اقتصادی با میزان بالایی از کشورها از یک سو و ارائه محصولات و تولیدات کم‌اهمیت از سوی دیگر، باعث شده است سطح و درجه اهمیت اقتصاد ایران در اقتصاد جهانی تا حد قابل توجهی تنزل یابد. بر اساس داده‌های کمکر در سال ۱۲۰۳ اقلام مؤثر در صادرات غیرنفتی عبارت‌اند از: اتانول، میعانات گازی، بوتان، پروپان، قیر، اوره، پلی‌اتیلن، گاز طبیعی مایع و سنگ‌آهن.

در مجموع تراز تجاری ایران فاقد تنوع و گوناگونی لازم است. کم‌اهمیت‌بودن اقلام صادراتی ایران، منجر به نادیده‌گرفتن اقتصاد از سوی فعالین حاضر در اقتصاد جهانی می‌شود. سخن آخر اینکه همان‌طور که همه ابناء بشر از طریق ارتباط با یکدیگر نیازهای خود را مرتفع می‌سازند، کشورها نیز می‌بایست به واسطه تعامل با یکدیگر جایگاه بااهمیتی را در سطح جهانی برای خود فراهم آورند. بر اساس اطلاعات منتشرشده توسط اداره کمکر ایران، دو کشور چین و عراق حدود ۵۰ درصد از کل صادرات ایران را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین با نگاهی به آمار صادرات کشور درمی‌یابیم کالاهای صادراتی ایران از تنوع و پیچیدگی لازم برخوردار نیست. به علاوه به این موارد می‌توان به میزان جذب سرمایه‌گذاری خارجی اشاره کرد. عدد مربوط به سرمایه‌گذاری خارجی در سال‌های گذشته سالانه حدود یک تا دو میلیارد دلار بوده است. موارد متعدد دیگری مانند رابطه اندک بانکداران ایرانی با بانک‌های جهانی، عدم حضور بنگاه‌های اقتصادی معتبر بین‌المللی در داخل کشور، فقدان رابطه مؤثر میان فعالین اقتصادی داخلی با خارج از کشور و… همگی مبین این مطلب است که نه قلاب اقتصاد ایران به جایی گیر کرده و نه قلاب اقتصاد جهانی به اقتصاد ایران گره خورده است. همین موضوع سبب شده اقتصاد ایران از داشتن دوستانانی متعدد با سطح اهمیت جهانی محروم باشد. به گفته یالوم در کتاب «روان‌شناسی اکزیستانسیالیسم»، اگر «دستی نداشته باشی، کسی را از دست نمی‌دهی، آنگاه در مواقع ضروری نیز نمی‌توانی روی کمک دوستان حساب باز کنی.

آرش عزیز تر از جانم

۲۶ تیر روز توست ولی من بیشتر از تو خوشحالم، رفیق روزهای خوب و بد تولدت مبارک

همسر گل و مهربانت زهرا

🎂🎈🎁
مدرک فارغ التحصیلی اینجانب زهرا نشاط ناصر گیاره فرزند یعقوب به کد ملی ۰۰۲۰۳۱۰۰۰۵ صادره از تهران در مقطع کارشناسی رشته مدیریت مالی صادره از واحد دانشگاهی آزاد اسلام شهر به شماره سریال ۹۸۴۰۵۳۶۸۷ مفقود گردیده است و فاقد اعتبار می‌باشد. از یابنده تقاضا می‌شود اصل مدرک را به دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلام‌شهر به نشانی اسلام شهر-میدان نماز-خیابان شهید صیاد شیرازی- دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر ارسال نماید.

🎂🎈🎁
مدرک فارغ التحصیلی اینجانب مهدی شاکری فرزند یونس به کد ملی ۰۰۲۰۳۱۰۰۰۵ صادره از تهران در مقطع کارشناسی رشته مدیریت مالی صادره از واحد دانشگاهی آزاد اسلام شهر به شماره سریال ۹۸۴۰۵۳۶۸۷ مفقود گردیده است و فاقد اعتبار می‌باشد. از یابنده تقاضا می‌شود اصل مدرک را به دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلام‌شهر به نشانی اسلام شهر-میدان نماز-خیابان شهید صیاد شیرازی- دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر ارسال نماید.

نخست‌وزیر عراق برای گذار از مدیریت بحران به شراکت راهبردی عازم واشینگتن شد

مأموریت الزیدی در کاخ سفید

تسلیم تاکتیکی

نخست‌وزیر عراق با یک دستاورد امنیتی حساس شامل فهرستی محرمانه از پرسنل و تسلیحات تحویل‌داده‌شده توسط برخی گروه‌های مسلح وارد واشینگتن شد. بر اساس گزارش‌ها، میانجیگری پنهان فائق زیدان، رئیس شورای عالی قضائی و جنش صادقون، به انحلال مخفیانه و خلع سلاح دو جناح مسلح بزرگ انجامید. پیش از این نیز سه گروه دیگر به طرح کنترل تسلیحات تحت نظارت دولت فدرال پیوسته بودند. الزیدی امیدوار است با اهرم‌کردن این تحولات، توانایی رو به رشد دولت را در انحصار قدرت به کاخ سفید نشان دهد. با این حال، گروه‌هایی مانند کتائب حزب‌الله با استناد به دکترین وحدت جبهه‌ها، تسلیحات بالستیک دوربرد خود را غیرقابل مذاکره می‌دانند و از تحویل آنها خودداری می‌کنند.

این نافرمانی نشان می‌دهد هسته مرکزی چالش و بحران در عراق دست‌نخورده باقی مانده است.

معدلات ژئوپلیتیک با اعلام محاصره دریایی دونالد ترامپ علیه گشتیرانی مرتبط با ایران در تنگه هرمز، وارد فاز تازه‌ای شده است. ترامپ با اعلام اینکه ایالات متحده نقش نگهبان تنگه هرمز را ایفا خواهد کرد، یک هزینه امنیتی ۲۰درصدی بر محموله‌های نفتی عبوری وضع کرده است. در این فضای پراشتاب، حضور هیئت بغداد شامل ۲۷ عضو کابینه و مشاوران اقتصادی در کنار ۳۲ نفر از رهبران تجاری، اهمیت حیاتی دارد. استراتژی بغداد بر جذب ابرشرکت‌های آمریکایی برای نوسازی زیرساخت‌های انرژی متمرکز است تا پایان مأموریت ائتلاف بین‌المللی ۳۰ سپتامبر را به یک شراکت دوجانبه پایدار تبدیل کند. هیئت عراقی درخواستی راهبردی برای دریافت سهمیه استثنایی تولید نفت فراتر از محدودیت‌های استاندارد اوپک روی میز دارد. بغداد قصد دارد با واریز درآمدهای مازاد به صندوق توسعه مستقل مشترک آمریکا و عراق، پروژه‌های کلان خود را تأمین مالی کند. دولت عراق امیدوار است جریان‌های مالی جدید را تضمین کند بدون اینکه این همکاری اقتصادی، به اهرمی سیاسی برای تخریب روابط با تهران تبدیل شود. اما این رویکرد دوگانه در تضاد با واقعیت‌های سرمایه‌گذاری آزاد است و مقصد امنی برای سرمایه‌های مولد نخواهد بود.

باج‌خواهی در مسیر توسعه

الزیدی در تلاش است توافق سال ۲۰۲۴ با مأموریت

نظامی ائتلاف تحت رهبری ایالات متحده را برای پایان‌دادن به حضور نیروهای رزمی تا پایان ماه سپتامبر اجرایی کند. برخی از گروه‌های مسلح که فرمان خلع سلاح را رد کرده‌اند، اعلام کرده‌اند تا ۳۰ سپتامبر منتظر می‌مانند تا بر اساس تحولات تصمیم‌گیری کنند. احسان الشمری، استاد مطالعات بین‌الملل، تصریح می‌کند ابتکارات اقتصادی الزیدی و حمایت‌هایی که از ترامپ می‌خواهد، زیر سایه رابطه ایران و عراق قرار خواهد گرفت. او تأکید دارد واشینگتن این وضعیت را نخواهد پذیرفت و الزیدی چاره‌ای جز انتخاب میان واشینگتن و تهران ندارد؛ وضعیتی که چشم‌انداز موفقیت مأموریت او را تقریباً غیرممکن می‌سازد. هم‌زمان با پرواز الزیدی به سمت واشینگتن، پایتخت عراق در تپ‌وتاب یک هشدار اطلاعاتی محرمانه فرو رفت. گزارش تحقیقی روزنامه المدی فاش کرد آژانس‌های اطلاعاتی عراق بین هفت تا ۱۰ جناح مسلح را تحت نظارت شدید قرار داده‌اند. این تحقیقات مخفیانه برای کشف نقش این گروه‌ها در حملات پهنادی به پایگاه‌های نظامی آمریکا در اردن، کویت، بحرین و عمان آغاز شده است. مقامات بغداد به‌شدت هراس دارند پاسخ نظامی ایالات متحده، این گروه‌ها را به تقابل نظامی مستقیم بکشاند. بیانیه تشکیلات مقاومت اسلامی مبنی بر مخالفت با امضای هرگونه معاهده اقتصادی که به واشینگتن اهرم فشار بدهد، بر این نگرانی‌ها افزوده است.

چالش تسلیحات

عبدالرحمن المشهدانی، اقتصاددان عراقی، تأکید دارد

بغداد برای تقویت ظرفیت‌های خود در بخش‌های انرژی، نفت، گاز، برق و پتروشیمی، به‌شدت نیازمند همکاری با ایالات متحده است. با وجود این، او این پرسش بنیادین را مطرح می‌کند که آیا دولت عراق توانایی ایجاد یک محیط امن و باثبات را برای جذب شرکت‌های آمریکایی دارد یا خیر؟ به گفته او، این مسئله حساس همچنان لاینحل باقی مانده و به توانایی دولت در اجرای تعهداتش برای محدودکردن سلاح‌ها در کنترل حاکمیت بستگی دارد. هیئت همراه الزیدی متشکل از ۷۰ نفر از جمله وزرای کلیدی، رئیس بانک مرکزی، مشاور امنیت ملی، قانون‌گذاران و بازرگانان است. منابع آگاه گزارش داده‌اند این هیئت دیدارهایی را با مقامات دولت آمریکا و صندوق بین‌المللی پول برای دریافت یک وام هشت میلیارد دلاری برنامه‌ریزی کرده است.

خلع سلاح گروه‌های مسلح، انحصار سلاح در دست

تقابل در اتحادیه اروپا بر سر محدودکردن تجارت با اسرائیل

گروهی از کشورهای اتحادیه اروپا می‌خواهند کمیسیون اروپا را وادار کنند در تجارت با شهرک‌های غیرقانونی اسرائیل سخت‌گیری کند؛ اقدامی که اختلاف میان پایتخت‌های اروپایی و بروکسل بر سر سیاست خاورمیانه‌ای اتحادیه را تشدید کرده است.

به گفته چهار دیپلمات اروپایی که در جریان این بارزنی‌ها قرار دارند، بلژیک، هلند و اسپانیا در حال جلب حمایت دیگر اعضای اتحادیه هستند تا اکثریت لازم را برای وادارکردن کمیسیون اروپا به ارائه یک پیشنهاد رسمی به دست آورند. این دیپلمات‌ها که به دلیل حساسیت موضوع نخواستند نامشان فاش شود، اصل این تلاش‌ها را تأیید کردند، اما از ذکر نام همه کشورهای حامی آن خودداری کردند. این اختلاف، نهادهای اتحادیه اروپا را نیز در برابر یکدیگر قرار داده است. در یک سو، کشورهایی قرار دارند که خواهان برخورد سخت‌گیرانه‌تر با شهرک‌های اسرائیلی هستند؛ موضوعی که کایا کالاس، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا، نیز از آن حمایت می‌کند. در سوی دیگر، کمیسیون اروپا به ریاست اورزولا فن در لاین و کشورهایی مانند آلمان و جمهوری چک قرار گرفته‌اند که با چنین اقدامی موافق نیستند.

در حال حاضر، مهم‌ترین موضوع این است که آیا کشورهای حامی این طرح می‌توانند اکثریت لازم را برای وادارکردن کمیسیون اروپا به ارائه یک پیشنهاد رسمی به دست آورند یا نه؛ پیشنهادی که در مرحله بعدی می‌تواند به رای دولت‌های عضو گذاشته شود. هرچند از نظر اقتصادی تأثیر چنین تصمیمی محدود خواهد بود. بر اساس برآورد کمیسیون اروپا در یک سند محرمانه که پولیتیکو به آن دست یافته، تجارت با شهرک‌های اسرائیلی فقط حدود نیم‌درصد از کل مبادلات تجاری اتحادیه اروپا با اسرائیل را تشکیل می‌دهد.

یادداشت

انسان تجربه‌مند در برابر تورم مزمن

قدرت دولت نیز به دلیل گستردگی اقتصاد زیرزمینی (در ایران براساس یک مطالعه علمی در بازه ۱۹۹۱ تا ۲۰۲۴،

به‌طور میانگین ۳۷ درصد از تولید ناخالص داخلی برآورد شده است) ناکارآمد است. بزرگ‌بوند از تجربه نیروی می‌گوید که با تشکیل ائتلاف‌های محلی و توانمندسازی مصرف‌کنندگان (برنامه Tetpə) توانسته وجدان مالیاتی (tax morale) را بازسازی کند؛ بر این اساس برای کشورهای در حال توسعه، الگوبرداری از این رویکرد به معنای بسج شبکه‌های صفتی و محلی (بازاریان، اتحادیه‌ها، شوراهای محلات) به‌عنوان همیار نظام مالیاتی و شفاف‌سازی هزینه مالیات در پروژه‌های کوچک‌مقیاس اما قابل لمس است، نه تشدید بازرسی‌های انتظامی. در سطح خرد مصرف‌کننده، پدیده «قیمت‌گذاری پله‌ای» در بازار کالاهای اساسی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه آسیب جدی وارد کرده است. گلر نولان و همکاران در مطالعه‌ای با عنوان چگونگی تجربه و تفسیر قیمت‌ها توسط مصرف‌کنندگان، نشان می‌دهند وقتی بخشی از هزینه‌ها در مراحل نهایی خرید به مصرف‌کننده تحمیل می‌شود، تمایل به خرید نه‌فقط به دلیل افزایش قیمت نهایی، بلکه به دلیل احساس غافلگیری و بی‌عدالتی روبه‌ای کاهش می‌یابد. انترمنفی این نوع قیمت‌گذاری معادل ۱۵ درصد افزایش قیمت برآورد شده است. در اقتصادهایی با نظام پندلایه توزیع، مصرف‌کننده به ندرت از تمام هزینه‌های اضافی آگاه است؛ این تجربه مکرر شوک قیمتی در لحظه پرداخت، اعتماد به کاتال‌های رسمی را تخریب می‌کند. در سطح کلان‌تر، طراحی و ارزیابی پیش از اجرای سیاست‌های اقتصادی در کشورها، در حال توسعه با محدودیت روبه‌روست.

در اینجا، پائولا شیکتاک و همکاران در مقاله مشارکت‌کنندگان شبیه‌سازی‌شده، نشان می‌دهند که با افزودن یک کتابخانه رفتاری متشکل از سوگیری‌های شناختی و ویژگی‌های شخصیتی به مدل‌های زبانی بزرگ، می‌توان شبیه‌سازی از واکنش جمعیت‌های مختلف به یک سیاست انجام داد و تا ۱۵ تا درصد به داده‌های واقعی نزدیک شد. این رویکرد می‌تواند به‌ویژه برای کشورهای مختلف اجتماعی و جغوییری که شوک‌های پیش‌بینی‌نشده هستند، کارگشا باشد. در نهایت آنچه کشورهای در حال توسعه را از سایر جوامع متمایز می‌کند، تلفیق اثرات تجربی با بی‌ثباتی نهادی و شوک‌های بی‌نوبی است. انزابل بروکاس در مقاله سردرپز راهنما، با نقد رویکرد قطعه‌قطعه‌شده (جزیره‌ای) برای تصمیم‌گیری، تأکید می‌کند که فرایندهای زیستی حافظه، توجه، هیجان، تنظیم انگیختگی) به صورت یکپارچه و در تعامل با محیط عمل می‌کنند. در این جوامع، استرس مزمن ناشی از ناامنی اقتصادی، کورتیزول و سایر نشانگرهای زیستی را به‌طور مداوم بالا نگه می‌دارد و این خود باعث می‌شود افراد به جای برنامه‌ریزی بلندمدت، به راهکارهای کوتاه‌مدت واکنش‌های آنی روی آورند. بروکاس با اشاره به نقش قابل‌بیش‌بینی بودن و احساس کنترل در کاهش اثرات مخرب شوک‌ها، تأکید می‌کند سیاست‌هایی که حس کنترل شخصی یا نهادی را افزایش می‌دهند، تاب‌آوری رفتاری را بالا می‌برند. بنابراین، هرگونه سیاست پایدار در برابر تورم، نمی‌تواند تنها بر معقیرهای مالی و پولی تکیه کند، باید هم‌زمان به بازسازی اعتماد، کاهش بار شناختی و طراحی تجربیات مثبت کوچک اما مکرر بپردازد. علم اقتصاد رفتاری نشان می‌دهد که درمان تورم نه در دستگیری گران‌فروشان، بلکه در اصلاح قواعد بازی و مدیریت انتظارات نهفته است.